

30. september 2021

UKA2021/7

2022-mut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut

(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq)

Siumut sinnerlugu Naalakkersuisut 2022-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaannut imaattumik oqaaseqassaagut.

Taamatullu oqaaseqalertinnata pinngitsoorumangilagut naalakkersuisooqatigiit aningaasaqarnermullu naalakkersuisut inuiaat sinnerlugit inuiaqatigiit aningaasanut inatsisissaqaqullugit siunnersuutaannut qutsateqassalluta.

Piffissaq, qujanartumik qaangiligarput, oqaluttuarisaanermi nutaajuvoq. Nunarsuaq tamakkerlugu nappaat atorsimasarput. Tamattalu maani nuannaarutissaqarluarpugut, nunarpassuit allat aningaasarsiornikkut eqqornerlunneqartut, taama sakkortutigisumik nunarput eqqorreqarsimangimmat, naak siulittuutit ullumikkut angusassatsinnit ajornerusumik tikkuussigaluartut. Siumumit isumaqarpugut ullumikkut nunarput pitsaasumik killiffeqartoq. Taamaammatt nuannaarutissaqarnerput, tulluusimaarutissaqarluartilluta oqaatigisarnissaat pingaaruteqarpoq. Aamma pissusissamisoorpoq Naalakkersuisuusimasut piffissami tassani pitsaasumik suliaqarsimaneridik qutsavigissallugit. Qujaneq akeqanngilaq, taamaattumik qujasinnaatilluta qujaffissagut qujaffigisarniartigit.

Aamma nunaqqativut tamaasa qamannga pisumik qujaffigaagut, piffissami tassani nunarsuarmi nalorninartorsiorfiusumi, nunaqqatigiit tamatta ataatsimoorluinnarluta nalaatarput anigorniarlugu ataatsimoorfigisimasavut pitsaasut massakut pitsaasunik kinguneqartitsisut takusinnaanngoratsigit.

Massakullu piffissaq misinnarsiartorpoq siumut isigaluta nalilersuinerit tikissinnaalieriartorivut. Tamannalu aamma nukissanik nutaanik tunisivoq.

Pitsaasumik ingerlatsisimaneq takussutissaqartitsivoq massakut naalakkersuisooqatigiillersut saqqummiussissummini naqissusermassuk aningaasanut inatsit sinneqartoofiunissaa naatsersuuteqarfigineqartoq. Tamanna nuannaarutissaavoq Siumumit qulequttat qaqinniakkavut tulleriarlugit tassaassapput aningaasanut inatsisip naammassillugu pingajussaaneerneqarnissaata tungaanut sulinitinni isumaqatiginninniutissatut toqqarsimasagut.

Tupinnanngitsumik utoqqaat pillugit nunatsinni atugassaritinneqartut inatsisartunut qinersinermi kingullermi annertuumik eqqartorpagut. Isumaqaatigiissutigineqartorlu unaavoq utoqqaat atugaat aaqqiivigineqassasut. Tassami ukiorpassuarni qineqqusaarutituinnaq inissisimatinneqartarnerat qaangerneqartariaqarmat. Taamaattumik iluaraarput siuliani naalackersuisuusimasut suliaat maanna naalackersuisuusut nangikkumallugit aningaasanut inatsisissatut siunnersuuteqarnerminni oqariartuutigimmassuk. Maluginiarparpulli aaqqiissutaasoq affaannarmik aaqqiivigineqarallarniartoq. Tamannali pitsaanerumik aaqqiivigineqassasoq Siumumit kissaatigaarput. Tamanna pingaarnersiuinermiippoq siunnerfeqarnermilu massakkut suna pingaarnernerunersoq apeqqusersunngilarput. Utoqqaat atugaat aaqqittariaqarpavut. Ataqqinartut utoqqaat utaqqiseqqinneqarsinnaanngillat.

Qineqqusaarnermi tupinnanngitsumik inuit innarluutillit nunatsinni atugaat initoorujussuusimapput. Tamatta isumaqaatigiissutigisinnaagunarpaput, inuiaqatigiinni sanngiinnerusortatta pitsaanerumik atugassaqaarnissaannik alloriarfiit tassaasariaqarmata naligiinnerusumik ataqqinassusilimmillu inooqataanissaannut periusissiornikkut aningaasaliinerit pisariaqassammata. Siumumit kissaatigaarput aningaasanut inatsimmi aamma tamanna takuneqarsinnaassasoq. 1:38:53 Tamanna aamma takussutissaqarpoq, innarluutillit illersuisuat taamatoqqissaaq oqariartuuteqarluni ajoraluartumik atorfimminit tunuarsimanerminik tunngavilersormat. Tunngavilersuutaa tassaamat suliaakkiummut annertorujussuarmut aningaasaliineq annikippallaartoq. Tamanna, isumaqarpunga tamaani najuuttugut, tamatta isumaqaatigiissutigisinnaagipput. 1:39:23 Tamattami kissaatigaarput naligiinnerusumik atugassaqaartinneqarnissarput aamma tamatta kissaatigaarput sanngiinnerusortatta sernersorneqarlutik maani nunami allatulli periarfissaqaartinneqarlutik inooqataanissaat.

Kujataani mittarfissaq kinguarsaqqinnagu, kiisa utikuluutinngorpoq, ersarissaavigineqaqqittariaqartutut isumaqarfigaarput. Massakkullu aningaasaliissutissani amigaatigineqartut nassaarineqarnissaannut tamatta suleqataanissarput pingaaruteqarluinnarpoq.

Nunalerinerup uumasuuteqarnerullu inuussutissarsiutaanerata annertusarneqarnissaat Siumup pingaartitaraa. Aamma ineriartortitsinermut aningaasalersueriaatsit eqqarsaatigalugit. Taamaammat tamatumani ineriartortitsineq pilersaaruserluakkamik Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut suleqatigalugit ingerlanneqartariaqarpoq. Upernaviarsummi, savaatilissat ilinniarfianni, atortutigut kinguussaasoqarsimanera aaqqiivigineqassasoq aningaasaliivigineqassasorlu Siumumit kissaatigaarput. Kiisalu nunalerinermi uumasuuteqarnermilu kinguaariit nikinnerini immaqaluunniit nunalerinermi uumasuuteqarnermilu ingerlatsivioreersuni piginnittuusut nikinnerini, aallarteqqinnissamut aporfiit suussusersineqarlutillu piiarneqartariaqartut Siumumit isumaqarpugut. 1:41:00 Taamaaliornikkut nunatta kujataani ineriartornissamik pitsanngorsaanerit tikissinnaalissagatsigit.

Allaffissornerup annikillisaavigineqarnissaa tamanit oqaatigineqartarpoq. Tamannalu aamma Siumumit kissaatigineqarpoq. Allaffissornerujussuaq maannakkut ingerlatarput inuiaqatigiinni amerlassutitsinnut naapertuutinngivissoq ingerlanneqarmat. Taamaammat aningaasartuuterpassuit inuiaqatigiinnut naligiinnerusumillu ingerlatsinissatsinnut atorineqarsinnaasut, tassanga aaneqarsinnaanerit suleqatigiinnikkut ingerlanneqartariaqarput. Namminersorneq pillugu inatsit 2009-mi naqissuserneqarmat, inuiannit tamanit nuannaarutigineqaqisoq naqissusiinermi oqariartuutigineqartuni pingaarnertut qitiusoq, aamma maani oqaluttarfimmi tikinneqartarsimasoq, tassaavoq oqaatsitta pisortatigoortumik oqaasiuneri. Tamannali piviusorsioortumik tungavissinneqassappat, oqaatsitta allaffissornerikkut pitsaasumik atorineqarsinnaanerannik inerisaanerit aallartinneqartariaqarput. Tassaniimmat, nunatta ingerlatitaanerani innuttaasut namminneq aquummik ingerlatseqataasinnaanerannik matuersaat pingaarnerpaaq.

Siumumit maluginiarparput 2022-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut 42 million koruunik sinneqartoortussanngorlugu siunnersuutigineqartoq. Millionerpassuit innuttaasut iluaqutigisinnaasarpassui sinneqartoornissamat taarsinneqarsimanerat allannngortinneqartariaqartoq Siumumit isumaqarpugut. Siumup pingaartittuarpaa aningaasaatitta uninngatiinnarneqaratik inuiaqatigiinni sulisinneqarnissaat. Inuussutissarsiornikkut inerisaanernut allanullu atorineqartariaqarmata. Aamma aningaasaqarnermut naalakkersuisup saqqummiussissummini pingaarnertut oqariartuutigisaanut ilaavoq, aningaasarsiornikkut pitsaasumik ingerlatsineq aammalu pitsaanerumik angusaqarneq tikinneqassappat inuussutissarsiutitigut inerisaanerit pisariaqavippat. Tamannalu naqissuserneqarpoq aningaasaqarneq pillugu siunnersuisooqatigiit saqqummiussaanni. Suleqatigiiffissat amerlasuut qulequttat maani qaqqitavut tamakkunanga aallaaveqarput.

Piniartutut allagartaqarnermi inuttut isertitat affaat sinnerlugit piniarnermit isertitaanissaannik piimasaqarnerup atorunnaarsinneqarnissaa Siumumit kissaatigaarput. Piniartortagummi inuussutissarsiortutut namminersortutut nalunaarsorneqarnikuupput, taamaattorli inuussutissarsiornermi saniatigut isertitaqarsinnaatitaanatik. Tamanna ajorpoq, inuussutissarsiortutut allatuulli piniartortagut periarfissaqartittariaqarpavut. Taamaattumik naalakkersuisut aappaagumut allannguutissamik saqqummiussinissaannik kaammattorpagut. Aatsaat taama pisariaqartigilerpoq aningaasat pigisatta sulisinneqarnissaat corona nunarsuarmi tamarmi aningaasarsiornikkut eqquisoq uagutsinnut aamma equivoq. Taamaammat aningaasarsiornikkut assakaasut sukkaasumik aallartisaqqinneqassappata aningaasaatitta sulisinneqarnissaat pisariaqarluinnarpoq.

Taamaattumik Siumumit makkua 2022-imut Aningaasanut inatsisissamut ilanngunneqarnissaat kissaatigaagut isumaqatiginninniarnissamullu aggersarneqarnissatsinnut qilanaarluta saqqummiutissavagut.

Nunaqarfinni isorliunerusunilu aqqusinigissaanerit annertuumik pisariaqartinneqarput. Siumumit kissaatigaarput aningaasanut inatsimmut ilanngullugu nunaqarfinni isorliunerusunilu aqqusinniornissanik pilersaarusiornissaq ilanngunneqartariaqartoq. Taamaasilluni anartafilerinerit eqqakkanillu isumaginninnerit pitsaanerulissammata, nunaqarfiit tikikkuminarnerulissallutik minnerunngitsumillu inuussutissarsiornikkut ineriartorsinnaalissallutik. Pitsorluttuugaanni nunaqarfimmiiginnarsinnaanissaq orniginarnerulersinnaassalluni, naatsumik oqaatigalugu nunaqarfimmiiginnarsinnaaneq kajuminnarnerulissaaq.

Sanaqatigiilluni isorliunerusuni illulioqatigiinnerit illuliortarneq ullumikkut piumasqaataasut qulaajaavigineqartariaqartut Siumumit isumaqarpugut. Kissaatigaarput qangatut aningaasalersueriaaseq uterfigineqaqqissasoq, tassa 95/5 taaneqartartoq. Pinngitsoornani sanasussamik peqateqartussaataaneq ilanngullugu nalilersuiffigineqaqqissasoq kissaatigaarput. Tassami sanasut peqataatinnissaat qaqutiguinnaq iluatsissinnaasartoq paasereerparput. Ilanngullugulu kissaatigaarput isorliunerusuni sanaartorneq eqaannerusumik aallartisaqqinneqassappat nakkutilliineq kommuninit ingerlanneqartariaqartoq.

Siumumi kissaatitta ilagilluinnarpaat aalisartut ESU aqqutigalugu aningaasalersuutit qaffaavigineqassasut. Taamatuttaaq angallatinik asersorterititsisarnermut immikkoortitat qaffaavigineqassasut. Sineriapput isorartooq nakkutilliisoqarnikkut nukittorsaqqinneqartariaqarpoq. Nunatta kangiani Tasiilami, Kujataani aammalumi avannaani Upernaviup Uummannallu eqqaani aalisarnermut piniarnermullu nakkutilliisoqanginnera aaqqiivigineqartariaqartoq Siumumit isumaqarpugut. Aamma isumaqarpugut nakkutilliisoqarnermut tunngasut kommuninit oqartussaaffigineqalertariaqartut, qitiusumut aqutsineq qimallugu.

Kiisalu anngukkusutatsinnut ilaavoq; konto pingarneq 40.95.01 Avannaata qimussersuanut tunngassuteqartoq. Tassani aningaasaliissutit 2024-imut 400.000 kr-inik appartinneqarsimapput. Eqqaamaqqarput ukiut pingasukkaarlugit qimuttunik qimmeqarfiusut tamakkerlutik sukkaniuttalernikummata tullianilu ukioq 2024-imi sukkaniunnersuaqaqqissalluni, taamaattumik ukiumi tassani iluarsiinissaq kissaatigaarput.

Naalackersuisooqatigiingortut tulluusimaarutigeqisaminnik timersornermut aamma meeqqanut inuusuttunullu naalackersuisoqarfiliorput. Aningaasanulli inatsimmi qulaajaanitsinni paasivarput timersortartut aammalu meeqqat inuusuttullu pitsanngorsaaviginiarlugit annerusumik aningaasaliisoqarsimanngitsoq. Taamaattumik timersortartorpassui aammalu meeqqat inuusuttullu pitsaasumik periarfissaqarluarnissaat neriulersinneqarsimanerallu timalertariaqarparput. Tassungalu suleqataarusunnerput oqaatigissavarput.

Aammaarluta qaleralinnut akitsuut aningaasanut inatsisissap siullermeerneqarnerani oqaatigissavarput, qaleralinnut akitsuut qineqqusaarnermi peerneqassasoq neriorsuutigineqarsimasoq naammassineqartariaqartoq.

Siumumit pingaartitaraarput inuiaat sapinngisamik amerlanerpaat inigisaminnik namminneq piginnittuussasut. Taamaattumik piginneqatigiilluni inissialiornerit pillugit aningaasaliissutaasartut qaffattariaqartut Siumumit isumaqarpugut. Tamatuma ilutigisaanik aningaasaliissutit atorfissaannut atorneqartarnissaat piumasaqaasersorneqarnerusariaqartoq erseqqissaassutigissavarput.

Siusinaartumik pisartagaqalersimasut ajoraluartumik inuuniarnikkut naammaginangitsumik atugaqartinneqartarnerat nalilersuiffigineqaqqittariaqarpoq. Kissaatigaarput ullumikkut inatsisit isumaginninnermut tunngassuteqartut qulaajaaffigineqartariaqartut. Ajoraluartumik inatsisit taamaattut taama isikkoqartillugit atornerlunneqartarnerisa kinguneraat, inuit ikiorneqartariaqavissut naammaginangitsumik inissisimatinneqartarnerat. Isumaqarpugut qulequtaq pingaarutilerujussuaq inatsisartuni oqalligisineqaqqittariaqalersoq. Tamattami kissaatiginnilarput ikiorneqartariaqavissortunut inatsisitigut aqqissuussisimanerput aammalu inuiaqatigiinni inatsisit sanngiinnerusortatsinnut illersuisussaagaluit ilaatigut pitsaanngitsumik atorneqartarnerannit malitseqartumik, ima pituttugaatigilersimapput ilaatigut inuit ikiortariaqavissut ikiorneqarnissaannut aporfiliisimallutik. Taamaamat qulequtaq taama pingaaruteqartigisoq qaqqinneqaqqittariaqartoq aammalu maani inersuarmi oqallisigeqqinneqartariaqartut Siumumit isumaqarpugut.

Siumumit qulequttat qulaani taakkartoreerlugit makku ilanngullugit eqqartorneqassasut kissaatigaagut.

Eqqagassalerinerup iluani pitsaasumik attanneqarsinnaasumik kommunit peqatigalugit aqqiivigilertorneqartariaqartut. Piffissaq kingulleq, tamatta ilisimasatsinnik sivilisuumillu ajornartorsiutaasimasut aqqiiffigineqarnissaanut tamatta peqatigiilluta suliaq pitsaasumik susasaqartut sumiiffillu tamaasa peqatigalugit aqqissuussineq ingerlanneqartariaqarpoq.

Pingaaruteqartorujussuartut isumaqarfigaarput tuluit nunaata EU-mit aninerata kingorna niueqatigiinnissamik isumaqatigiissut suli naammassineqanngitsoq suli uninngatinneqartoq piaartumik naammassineqartariaqartoq. Taannami niueqatigiinnermi raajarniartortatsinnut, avataanilu aalisartortatsinnut siuliani EU-mut ilaagallarmata niueqatigiissinnaanerup eqaatsup anguneqaqqinnissaa Siumumit kissaatigaarput. Massakkut atugassaritinneqartut naapertorlugit aningaasarpasuit akitsuutitut eqqussuinnermut atorneqartarput. Taakkulu suliffeqarfiit iluanaarlutik nunatsinnut akileraarnissaraluinik annikillisaataapput. Aammalu suliffeqarfiit ineriartornissaannut aningaasaliissutitigut atorneqartussaagaluit massakkut isumaqatigiissuteqannginnermi eqqornerlunneqarput. Massakkullu nunanut allanut naalackersuisunngortoq, naalackersuisut siulittaasuat, uannga suliassamik piaartumik naammassinninnissaanik kaammattorparput.

Massakkut eqqartukkatsinnut annertoourujussuarmik pingaarutilik apuukkusutarput unaavoq. Ingerlatitseqatigiiffik tamakkiisumik pigilersimasarput AirGreenland assigiimmik naligiimmik sullissisussaataanerup aqqani, kujataamiut oqariartuutigisaat tusaanngitsoorneqarsinnaanngilaq. Ullumikkumut killiffigisaq kujataani mittarfitsigut aaqiissuteqarnissap tungaanut kujataamiut kissaatigaat Narsarsuaq nunatta avataanut timmisartuussinnermut atorneqaqqittariaqartoq. Piffissami qaqortumi mittarfissap sanaartorneqareernissaata tungaanut angallannikkut aaqiissuteqarnissaq nunatta kujataani pisariaqavimmat. Aammalu ingerlatitseqatigiiffiup tamakkiisumik pigilersimasatta, tamatsinnut assigiimmik sullissinissaa tamatta soqutigisassarigatsigu.

Nunarput issittoq inuuffigaarput, nalunngilarput angerlarsimaffeqanngitsuuneq annertusiarortoq. Tamatta maani inersuarmi soqutigisassaraarput angerlarsimaffeqanngitsuunerup akiorneqarnissaa. Ilumoorsinnaanngilaq takorloorneqarsinnaananilu ukiukkut issileruttornerani angerlarsimaffeqanngitsut qanoq ilillutik ullormik aniguisinnaanerat.

Tassa qulequttat saqqummiunneqartut pingaarutilerujussuit, aammalu inatsit una oqallinnermi pingaaruteqarnerpaajusoq tassaavoq inuiaqatigiit kalaallit qanoq aningaasanut inatsiseqarlutik ingerlaqqinnissaannut tunngavissaqarlutik. Naalackersuisooqatigiit oqariartuutiminni pingaarnertut oqariartuutigaat naligiinneq aallaavigalugu qulequttat eqqartorneqartariaqartut annertoourujussuit tikikkusutavut tassaapput nunap immikkoortuini naligiinnginnerit annertoourujussuit piusut iliuuseqarfigineqartariaqarmata. Aamma taamaappoq innarluutilittatsinnut tunngatillugu naligiimmik ataqqinassusilimillu nunami maani inooqataassappata naligiinneq oqaaseq aallaavigalugu aningaasanut inatsisissami takussuserneqartariaqarmat. Tamatta naligiinnerusumik inooqataasinnaanerput tunngavissinneqaqqullugu.

Taama Siumumit oqaaseqarluta 2022-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip siullermeerneqarnerani suleqataanissarput aammalu ataatsimiitsitaliani suleqatigiinnerit

ingerlanneqarnissaanni naalakkersuisumut, naalakkersuisumillu pitsaasumik
suleqateqarnissarput naatsorsuutigalugu Siumumit isumaqatiginninniarnermi
pingaarnertut tunaartariumasagut saqqummiuppagut. Maanilu inersuarmi
oqallilluarnissamik kissaassilluta

Vivian Motzfeldt, Siumut